

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ЖУРНАЛІСТСЬКЕ РОЗСЛІДУВАННЯ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	61 Журналістика
Рік підготовки:	3
Семестр викладання:	весняний
Кількість кредитів ЄКТС:	5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

к.філол.н. Максименко Ольга Володимирівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові

доцент кафедри української філології та журналістики

посада

Telegram за

+38-050-822-59-49

номером телефону

за розкладом

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу: Дисципліна «Журналістське розслідування» покликана ознайомити студентів з концепцією, системою основних понять, з принципами і видами розслідувальної журналістики, виробити навички пошуку, визначення методики осмислення інформації, аналізу й оцінки явищ із різних сфер життя суспільства у процесі розслідування. Він розглядає фактори, що визначили розвиток журналістських розслідувань у сучасному світі, їхню роль у становленні громадянського суспільства в Україні.

Результати навчання: Знати: різницю між журналістським розслідуванням і дослідженням, між журналістським розслідуванням і розслідувальною журналістикою; основні історичні етапи і ключові досягнення; види й особливості розслідувальної журналістики; основні методи пізнання дійсності під час журналістського розслідування; особливості організації й основні етапи проведення журналістських розслідувань; типи розслідувань сучасних ЗМІ; принципи створення тексту журналістського розслідування; джерела інформації, котрими користується журналіст під час розслідування; правові й етичні обмеження журналіста-розслідувача; засоби безпеки журналістом, який проводить розслідування, під час виконання службових обов'язків.

Вміти: вільно оперувати термінологією, історичними фактами і прикладами, що стосуються журналістського розслідування; обирати продуктивні напрямки для здійснення пошукової діяльності й конкретні теми для розслідувань; ефективно застосовувати найважливіші методи пізнання дійсності для збору й аналізу інформації; організувати і здійснювати пошук та збір інформації, опрацьовувати здобуті дані, розробляти гіпотезу й наводити аргументи; писати аргументований текст; нівелювати перешкоди на шляху проведення розслідування; забезпечити особисту, інформаційну, майнову та юридичну безпеку журналіста-розслідувача.

Передумови до початку вивчення: Базові знання, отримані при вивченні дисципліни «Основи журналістики», «Журналістський фах», «Основи журналістської майстерності».

Мета курсу (набуті компетентності)

Унаслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей, як:

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним;

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

ЗК06. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК07. Здатність працювати в команді;

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

СК06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Журналістське розслідування як вид діяльності ЗМІ	денна 1/0/2 заочна 0,5/0/0	Журналістське розслідування в системі сучасних видів журналістської діяльності. Координація понять «розслідувальна журналістика» і «журналістське розслідування». Відмінність мети журналістських і кримінальних розслідувань правоохоронних органів, журналістських розслідувань і «зливів» правоохоронних органів, «компромату», «замовних матеріалів». Предмет розслідування в журналістиці. Методи розслідувальної журналістики.	Участь в обговоренні
2.	Українські розслідувальні структури на сучасному етапі	денна 2/0/4 заочна 0,5/0/0	Практика розслідувань в загальнополітичних ЗМІ України: «Дзеркало тижня», «Голос України», «Український тиждень». Аналіз розслідувальних проєктів «Схеми», «Наші гроші» тощо. Діяльність окремих журналістів-розслідувачів (на прикладі Д. Казанського, Д. Лещенка, М. Найема, Д. Бігуса та ін.). Агентства журналістських розслідувань у структурі сучасних українських ЗМІ. Розслідувальні інтернет-сайти.	Участь в обговоренні Аналіз діяльності українських розслідувальних структур
3.	Історичний аспект розслідувальної журналістики	денна 2/0/4 заочна 0/0/1	Традиції розслідувальної діяльності у творчості американських, європейських, російських та українських письменників і журналістів (М. Твен, Ч. Уорнер, С. Макклор, Р. Бейкер, Д. Пассос, Р. Уоррен, Ю. Стріндберг, В. Моберг, Е. Золя, К. Чапек, О. Пушкін, Ф. Достоєвський, А. Чехов, В. Короленко, І. Франко, М. Павлик, С. Плачинда та ін.).	Участь в обговоренні Презентація
4.	Організація й етапи журналістського розслідування	денна 2/0/4 заочна 0,5/0/0	Замисел й цілі розслідування. Вихідні інформаційні приводи розслідування. Збір первинної інформації. Формування розслідувальної гіпотези. Збір основного матеріалу (перевірка гіпотези). Остаточне опрацювання зібраної інформації.	Участь в обговоренні
5.	Особливості розслідувань різних типів	денна 2/0/6 заочна 0,5/0/0	Політичні злочини й методи їх розслідування. Корупційні злочини й методи їх розслідування. Умови і можливості розслідування економічних	Участь в обговоренні Аналіз журналістських розслідувань різних

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			злочинів за ринкових взаємовідносин. Розуміння екологічного злочину як заподіяння шкоди природі й людині. Види екологічних злочинів і правопорушень та особливості їх розслідування. Поняття соціально- побутових злочинів.	типів
6.	Створення тексту журналістського розслідування	денна 2/0/4 заочна 0,5/0/2	Принципи побудови тексту. Виклад матеріалу в режимі «констатації». «Драматургічна» побудова. Первинний виклад матеріалу. Уточнення найцікавіших для аудиторії моментів, виявлених під час розслідування. Виклад основної ідеї публікації й фактів (аргументів), з яких вона випливає. Уточнювальні думки і факти. Логічна побудова публікації. Достовірність як найважливіша вимога до тексту журналістського розслідування. Логічна витриманість доказового міркування в журналістиці. Поняття аргументації та її роль у створенні доказових текстів. Мова тексту журналістського розслідування як запорука ясності викладу фактів і думок автора.	Участь в обговоренні
7.	Правові й етичні обмеження розслідувальної діяльності	денна 2/0/4 заочна 0/0/0,5	Основні нормативні документи, що регулюють діяльність журналіста-розслідувача. Поведінка журналіста в типових правових ситуаціях і в умовах загрози судового переслідування. Методи захисту від необґрунтованого судового переслідування. Основні етичні вимоги до професійної діяльності розслідувача. Професійний обов'язок і необхідність дотримання норм моралі в розслідуванні.	Участь в обговоренні
8.	Безпека журналістського розслідування	денна 1/0/4 заочна 0/0/0,5	Особиста безпека журналіста-розслідувача. Найнебезпечніші періоди розслідування. Інформаційна безпека журналістського розслідування, її види. Методи збереження здобутої інформації, запобігання використанню дезінформації. Майнова безпека розслідувача. Види майнових збитків, способи їх заподіяння. Кримінальні й судові способи заподіяння майнової шкоди, методи її запобігання. Юридична безпека журналіста, шляхи її підвищення.	Участь в обговоренні Презентації

Рекомендована література

Базова

1. Голуб О.П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практ. посіб. URL: <https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Mediakompas.pdf>.
2. Журналістське розслідування: навчальний посібник для початківців / За заг. ред. О.Хоменка. Мелітополь, 2008. 182 с.
3. Земляна І. Журналістика і (не)безпека. URL: <https://imi.org.ua/books/>
4. Йоганнес Л. Інвестигативний пошук / Видання 3-є, перероблене / За загал. ред. В. Ф. Іванова, Пер. з нім. А. Баканов, В. Климченко. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2017. URL: <http://www.aup.com.ua/yogannes-lyudviginvestigativny-ro/>
5. Фолькер Л. Розслідування / Пер. з нім. В. Климченко. Київ : Центр вільної преси, 2016. URL: <http://www.aup.com.ua/rozsliduvannya-folker-liliiental/>
6. Safety Guide for Journalists: a handbook for reporters in high-risk environments/ URL: <https://imi.org.ua/books/page/3/>

Допоміжна

1. Іванов В.Ф., Сердюк В.Є. Журналістська етика. К.: Вища шк., 2006.
2. Корконосенко С. Г. Правовая и этическая культура журналиста // Основы творческой деятельности журналиста / Ред.-сост. С. Г. Корконосенко. СПб., 2000.
3. Мурікан Ж. Журналістське розслідування. Київ: ІМІ, 2003.
4. Юридичні аспекти антикорупційних журналістських розслідувань та кампаній захисту громадських інтересів: законодавство та практика. К.: Асоціація медіа-юристів, 2007.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека Інституту журналістики Київського національного університету імені Т. Шевченка. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/>
2. Електронна бібліотека EVARTIST. URL: <http://www.evartist.narod.ru/journ.htm>
3. Сайт Центру розслідувальної журналістики. URL: <http://centerforinvestigativereporting.org>
4. Фондація розслідувальної журналістик. URL: <http://fij.org>
5. Сайт проекту підтримки журналістських розслідувань у Східній Європі. URL: www.i-scoop.org
6. Всесвітня конференція журналістів-розслідувачів. URL: <http://globalinvestigativejournalismconference2008.wordpress.com>
7. Всесвітній форум з розслідувальної журналістики. URL: <http://www.globalinvestigativejournalism.org>

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	20
Аналіз діяльності українських розслідувальних структур і журналістських розслідувань різних типів	15/15
Презентація	20
Залік	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90 – 100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

<i>Плагіат та академічна доброчесність:</i>	Під час виконання практичних завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим. Результати навчання студентів оцінюються викладачем об'єктивно. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).
<i>Завдання і заняття:</i>	Усі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно й оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. Через поважну причину (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни відпрацювання можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	На заняття студенти приходять до аудиторії відповідно до розкладу, не запізнюючись. Під час занять студенти: не залишають аудиторію без дозволу викладача; коректно поводяться між собою; вільно висловлюють свої погляди; не заважають викладачеві проводити заняття. Під час контролю знань студенти: не послуговуються зовнішніми джерелами інформації, які заборонено використовувати під час виконання роботи); не можуть розмовляти з іншими студентами та порушувати режим тиші в аудиторії; мають право на отримання від викладача роз'яснень про причини отримання низької/незадовільної оцінки.